

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av knuttimrad brunn från kvarteret Folkskolan i Vadstena, Östergötland

Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av knuttimrad brunn från kvarteret Folkskolan i Vadstena, Östergötland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:54). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

24 Juni 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:54

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV KNUTTIMRAD BRUNN FRÅN
KVARTERET FOLKSKOLAN I VADSTENA, ÖSTERGÖTLAND**

Uppdragsgivare: Östergötlands länsmuseum, Linköping. Fakturaadress: Fack 4200, Box 3039, 831 03 Östersund (kontaktperson Helén Romedahl, helen.romedahl@ostergotlandsmuseum.se)

Område: Vadstena **Prov nr:** 06421-06423 **Antal Sågprov:** 3

Dendrokronologiskt objekt: T

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer (mer vågat dateringsförslag inom parantes)
06421	11, A1512	Tall	28+ew	Sp 28, W	Ej säker	Juni X	Juni 1799 (Juni 1207)
06422	24, A1013	Tall	28	Sp nära W	Ej säker	X ±4	1799 ± 4 (1207±4)
06423	25, A1512	Tall	34+ew	Sp 29 W	Ej säker	Juni X	Juni 1799 (Juni 1207)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Mycket vågade dendroprov eftersom de innehåller få årsringar.

Prov 11 och 25 avverkade i juni samma år X. Prov 24 kan vara avverkat samtidigt eller i nära anslutning till år "X". Jag tror att år X är år 1799, alltså **avverkning juni 1799**. Att jag inte kan vara helt säker beror på de fåtaliga årsringarna. Med så litet årsringstal är risken överhängande att en annan position korsdatera väl. Detta händer här så att år "X" möjligen kan vara juni 1207.

Båda dateringsförslagen indikerar att virket har en relativt lokal proveniens.

En enda C14-analys skulle komma till rätta med den bristande dendrokronologiska analysen. Med detta kan vi hjälpa till med det praktiska.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.